Dosarul nr.3-2999/2022
2-22179360-12-3-07122022-1

HOTĂRÎRE
În numele Legii

01 octombrie 2025 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău sediul Centru
Instanța compusă din:
Preşedinte şedinţei,
Judecătorul Cazacu Grigorii
grefier Burghelea Diana

judecînd în ședință publică cauza civilă în procedura contenciosului administrativ intentată de către Melnic Lidia împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, privind anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport,

a c o n s t a t a t :

Argumentele participanților la proces.

Melnic Lidia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, privind anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport.

În motivarea acțiunii a indicat că, potrivit petiţiei din 06.09.2022, în conformitate cu prevederile Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi şi art. art. 6, 60, 68, 69 din Codul administrativ, s-a solicitat, în termen de 30 de zile, iniţierea procedurii administrative în vederea determinării gradului de dizabilitate cu eliberarea certificatului de dizabilitate şi capacitate de muncă, precum şi concluzia privind necesitatea deservirii cu transport.

Relevă că petiţia în cauză nu a fost examinată în mod deplin, fiind adoptată decizia şi eliberat certificatul nr.***** din 28.10.2022, prin care, s-a dispus încadrarea în gradul de dizabilitate mediu pentru o perioadă de la 06.09.2022 până la 01.10.2022, fără eliberarea concluziei privind necesitatea deservirii cu transport.

Declară că exprimând dezacordul cu decizia nr.***** din 28.10.2022 privind încadrarea în gradul de dizabilitate mediu pentru o perioadă de la 06.09.2022 până la 01.10.2022, în scopul verificării actului administrativ individual, prin cererea prealabilă din 16.11.2022, s-a solicitat anularea în parte a deciziei Consiliului naţional pentru determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă din 28.10.2022 (Certificatul de încadrare în grad de

dizabilitate nr.***** din 28.10.2022) şi dispunerea încadrării petiţionarei în gradul de dizabilitate accentuată, fără indicarea termenului, precum şi eliberarea Concluziei privind necesitatea deservirii cu transport.

Susține că urmare a soluţionării cererii prealabile din 16.11.2022, pârâtul a adoptat decizia nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestaţiei, prin care, a dispus confirmarea gradului de dizabilitate grad mediu pentru perioada de la 06.09.2022 până la 01.10.2022, ezitând, în mod repetat, să se expună asupra dizabilităţilor locomotorii şi emiterea unei concluzii privind necesitatea deservirii cu transport.

Menționează că decizia Consiliului Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă nr.***** din 28.10.2022, precum şi decizia nr. ***** din 22.11.2022, în conformitate cu prevederile art. 10 alin. (1) din Codul administrativ sunt acte administrative individuale emis de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice pentru persoana cu dizabilităţi în vederea incluziunii sociale, iar din punct de vedere al categoriei actelor administrative individuale, stabilite de 11 al. (1) lit. l) din Codul administrativ, decizia nr.***** din 28.10.2022 şi decizia nr. ***** din 22.11.2022, emise de către Consiliului naţional pentru determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă, sunt defavorabile, deoarece afectează drepturile petiţionarului - persoană cu dizabilităţi la protecţia socială stabilite de Legea nr. 60 din 30.03.2012, privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi", de asemenea, se revendică dreptul vătămat de către autoritatea publică prin nesoluţionarea în termenul legal a cererii privind constatarea dizabilităţilor locomotorii şi emiterea Concluziei privind necesitatea deservirii cu transport (art. 39 alin. (2) din Codul administrativ).

Afirmă că la caz, în data de 15.04.2009, ca urmare a unei afecţiuni generale, în baza trimiterii-extras, am fost internată la Spitalul raional Arienii Noi pentru o perioadă: 15.04.2009-24.04.2009 cu diagnosticul "fractura maleolei laterale şi pilon posterior os tibial pe stînga cu subluxaţia a plantei posterior şi lateral", astfel conform anamnezei stabilite, la aprecierea medicului, a urmat asistenţa medicală spitalicească, prin care, s-a efectuat reducere fixare cu broşă şi atela ghipsată "U".

Indică că asistenţa traumatologocă acordată nu a fost una eficientă, fapt, pentru care, după consultările primite, în data de 29.06.2009 a fost internată la Spitalului clinic de traumatologie şi ortopedie pentru o perioadă: 29.06.2009-16.07.2009 cu diagnosticul complet "fractură bimaleolară şi pilon tibial posterior pe stînga vicios consolidată şi subluxaţie latero-posterioară de picior", astfel în data de 01 iulie 2009, după traumatismul suportat la 14.04.2009 şi tratamentul efectuat la locul de trai (reducere ortopedică şi artrosinteză cu broşă), s-a efectuat o intervenţie chirurgicală exprimată prin artrodeză primară a gleznei stîngi, fixare cu implante metalice (şuruburi), drept criterii de bază pentru determinarea dizabilităţii, la caz, în conformitate cu art. 14 din Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi" (în continuare Legea), servesc capacitatea de autoservire şi de autoîngrijire, capacităţile locomotorii şi dexteritatea, capacitatea de muncă păstrată şi capacitatea vitală a organismului.

Invocă că în acest sens, suprimarea chirurgicală a mobilităţii gleznei stângi, efectuată în anul 2009, care, în perioada 2009-2022 nu a suferit schimbări din punct de vedere a reabilitării stării de sănătate; osteoporoza extinsă cu deformarea pronunţată a articulaţiei, anchiloza, modificările productive marginale în articulaţiile talocalcanee şi a tarsului,

sinostoza tibiofibulară la nivelul epifizelor distale, constatate în cadrul examinării din 02 septembrie 2022, constituie deficienţe funcţionale accentuate al sistemului locomotor, care au afectat ireversibil stare de sănătate.

Relevă că deficienţele funcţionale menţionate, însoţite de dureri fizice în regiunea inferioară a piciorului stâng, spatelui influenţează capacitatea de autoservire şi de autoîngrijire, capacităţile locomotorii, deoarece, la vârsta de 72 de ani, locuind de una singură, mă deplasezi permanent cu cârja, şi numai în interiorul gospodăriei, orice ieşire în afara acesteia, mai mult de o sută de metri, este exclusă. Necesităţile personale legate de îngrijirea personală, a gospodăriei, prin procurarea produselor alimentare, mărfurilor de uz casnic, sunt asigurate de rude. Toate plecările în afara gospodăriei (vizita la primărie, medicul de familie, magazin etc.), întotdeauna au loc cu folosirea unui mijloc de transport, care este asigurat, de asemenea, din partea rudelor, iar în acest context, programul individual de reabilitare şi incluziune socială, recomandat în baza deciziei Consiliului din 28.10.2022 (Anexă la certificatul de încadrare în grad de dizabilitate *****din 28.10.2022), potrivit punctului 50 din Instrucţiune, nu este în stare să identifice schimbări în semnele dizabilităţii, deoarece, deficienţele funcţionale constatate, care au dus la limitări de activitate şi restricţii de participare la viata socială, au afectat în mod ireversibil starea sănătăţii din anul 2009, atunci când a fost efectuată suprimarea chirurgicală a gleznei piciorului stâng.

Menționează că circumstanţele expuse supra atestă o limitare în activitate şi restricţie de participare la viaţa socială, servind temei pentru încadrarea într-un grad accentuat de dizabilitate, conform art. 16 alin. (1) lit. b) din Lege, astfel la caz, deficienţele funcţionale constatate, care au afectat în mod ireversibil starea sănătăţii, constituie temei de aplicare a prevederilor punctului 49 din Instrucţiunea privind determinarea gradului de dizabilitate, aprobată prin hotărârea Guvernului nr. 357 din 18 aprilie 2018 ”cu privire la determinarea dizabilităţii” (în continuare Instrucţiunea), potrivit cărora, persoanelor adulte, în cazul deficienţilor funcţionale individuale care duc la limitări de activitate si restricţii de participare la viaţa socială, ce afectează ireversibil starea de sănătate, se stabileşte gradul de dizabilitate fără indicarea termenului gradului de dizabilitate.

Declară că raportând argumentele enunţate mai sus la decizia Consiliului naţional pentru determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă din 28.10.2022, consideră că Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate a evaluat în mod greşit circumstanţele de fapt referitoare la starea sănătăţii, fapt, care a generat determinarea eronată a gradului de dizabilitate, termenul acestuia, iar, în consecinţă, încălcarea dreptului persoanei cu dizabilităţi la prestaţii de asigurări sociale, la facilităţi fiscale, la indemnizaţii, la alocaţii, la compensaţii, la ajutoare sociale şi alte tipuri de prestaţii de asistenţă socială, garantate de Lege, în scopul minimalizării efectelor consecinţelor riscurilor sociale. Mai mult indică că, Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate, potrivit competenţelor stabilite de punctul 19 aliniatul (4), lit. h) din Instrucţiune, are atribuţii de a emite Concluzia privind necesitatea deservirii cu transport, conform prevederilor actelor normative.

Susține că având în vedere suprimarea chirurgicală a mobilităţii gleznei stângi, ca urmare a intervenţiei chirurgicale, care a avut loc în data de 01.07.2009, şi care, în perioada 2009-2022 nu a suferit schimbări din punct de vedere a reabilitării situaţiei anterioare de până la intervenţia chirurgicală; osteoporoza extinsă cu deformarea pronunţată a articulaţiei, anchiloza, modificările productive marginale în articulaţiile talocalcanee şi a tarsului, sinostoza tibiofibulară la nivelul epifizelor distale, constatate în cadrul examinării din

02.09.2022, consideră că acestea constituie deficienţe funcţionale accentuate ale sistemului locomotor, ce afectează ireversibil starea de sănătate, de aceea exista necesitatea de a adopta concluzia privind necesitatea deservirii cu transport în scopul incluziunii sociale, însă autoritatea publică nu a soluţionat cererea în cauză.

Afirmă că pornind de la cadrul legal, procedura administrativă, în conformitate cu eficienţa acesteia stabilită de art. 28 din Codul administrativ, se realizează într-un mod simplu, adecvat, rapid, eficient şi corespunzător scopului, iar realizarea procedurii administrative trebuie să aibă loc conform scopului din Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi" în sensul stabilirii de garanţii, protejării şi promovării drepturilor persoanelor cu dizabilităţi.

Prin urmare solicită Melnic Lidia împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport.

În ședința de judecată reprezentantul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a solicitat declararea acțiunii ca inadmisibilă sau respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată din motivele invocate în referință.

În rest, în ședința de judecată nu s-a prezentat nici un participant, fiind citați legal.

Competența jurisdicțională material-teritorială. Condițiile de admisibilitate.

Analizând substanța și natura actului administrativ contestat, precum și luând în considerare localizarea sediului autorității publice care a desfășurat activitatea administrativă contestată, în virtutea art. 191 alin. (1) și art. 196 din Codul administrativ se constată competența materială și teritorială a Judecătoriei Chișinău în examinarea acțiunii de contencios administrativ dedusă judecății.

De asemenea, exigențele legale cu privire la admisibilitatea acțiunii au fost respectate de către reclamant, în special condițiile ce vizează termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ și procedurii prealabile reglementate de art. 162-169, 189, 208, 209 din Codul administrativ.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

Verificând acțiunile întreprinse de reclamant în promovarea drepturilor și intereselor lor legitime, în corelare cu cadrul legal abordat supra, instanța de judecată constată cu certitudine că acesta a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni.

Primo, Certificatul de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, precum și decizia nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, reprezintă acte administrative individuale defavorabile în accepțiunea art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, prin urmare sunt susceptibile controlului judecătoresc în ordinea contenciosului administrativ.

Secundo, cu referire la procedura prealabilă, instanța remarcă că, acesta a fost respectată de către reclamant.

Tertio, în acțiunea de contencios administrativ și în cadrul ședințelor de judecată, partea reclamantă a revendicat încălcarea, prin activitatea administrativă efectuată de către autoritatea publică pârâtă, a unor drepturi în sensul art. 17 din Codul administrativ.

Quatro, totodată, **nu** există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; **nu** există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată **nu** se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În acest sens, temeiuri de inadmisibilitate nu au fost identificate de către instanța de judecată, ceea ce impune incursiunea în fondul cauzei deferite judecății.

Aprecierea instanței de judecată. Cadrul normativ pertinent.

Audiind explicațiile părților, analizând cumulul probelor prezentate, sub aspectul admiterii sau respingerii cererii înaintate, în raport cu specificul pricinii, instanța de judecată consideră că, acțiunea urmează a fi *respinsă*, din următoarele considerente.

În conformitate cu **art. 2 alin. (2) din Codul administrativ**, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În concordanță cu **art. 3 din Codul administrativ**, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

În corespundere cu **art. 6 din Codul administrativ**, procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi încheierea unui contract administrativ sau examinarea condiţiilor, pregătirea şi întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părţi ale procedurii administrative.

În conformitate cu **art. 10 alin. (1) din Codul administrativ**, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Potrivit **art. 11 din Codul administrativ**, actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel.

Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terţii, ale căror drepturi sunt afectate de actul administrativ individual, nu sunt destinatarii acestuia.

Un act administrativ de acordare periodică a prestaţiilor materiale sau băneşti este un act administrativ individual prin care o astfel de prestaţie se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

În acord cu **art. 16 din Codul administrativ**, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală. Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare.

Conform **art. 21 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

În consonanță cu **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Conform **art. 30 din Codul administrativ**, autorităţile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege. Autorităţile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situaţiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situaţii în care, în condiţiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

În acord cu **art. 165 din Codul administrativ**, cererea prealabilă se depune în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual ori a respingerii petiţiei. Daca autoritatea publică nu soluţionează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Dacă informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conţine în actul administrativ individual sau este indicată incorect, cererea prealabilă poate fi depusă în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ ori a respingerii petiţiei.

Nulitatea unui act administrativ individual poate fi invocată şi fără obligaţia de a respecta un termen.

Conform **art. 206 din Codul administrativ**, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare);

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare);

d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau

e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ).

Acţiunea în constatare prezumă existenţa unui interes îndreptăţit pentru constatarea solicitată. Acţiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul îşi poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acţiune prevăzută la alin.(1), cu excepţia situaţiei când se urmăreşte constatarea nulităţii unui act administrativ individual sau normativ.

În conformitate cu **art. 225 alin. (1)-(2) din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Circumstanțele de fapt ale cauzei.

Audiind explicațiile părților, examinînd materialele cauzei, instanța reține că la data de 06.09.2022 reclamanta Lidia Melnic a depus cererea-acord privind evaluarea primară, în absenţă, în cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, în vederea încadrării în grad de dizabilitate în baza actelor de trimitere conform legislaţiei în vigoare, iar la cerere au fost anexate următoarele documente: fişa de trimitere (formularul F-088/e); Ancheta socială, completată şi eliberată de structura teritorială de asistenţă socială; Investigaţie Rg articulaţie talocrurale stîngi, buletinul de identitate etc.

Conform Raportului pentru determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă la adulţi nr. R *****din 28.10.2022, primul manager de caz din cadrul SDGD în baza actelor medicale şi socio-profesionale anexate la dosar, a determinat grad mediu de dizabilitate, afecţiune generală pentru o perioada de la 06.09.2022 până la 01.10. 2023.

Nefiind de acord cu decizia emisă, reclamanta Melnic Lidia a depus o cerere prealabilă la 16.11.2023, însă Consiliul a calificat-o ca drept cerere de contestare şi dosarul fiind examinat de al doilea manager de caz, care a confirmat aceiaşi decizie.

Prin decizia nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației s-a confirmat gradul de dizabilitate mediu în privința reclamantei pe perioada 06.09.2022-01.10.2023 (f.d. 16).

În conformitate cu ***Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi nr. 60 din 30.03.2012***

Articolul 12. Instituţia responsabilă de determinarea dizabilităţii

(1) Dizabilitatea la copiii în vîrstă de pînă la 18 ani şi la persoanele adulte este determinată de Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă (în continuare – *Consiliul*) sau structurile sale teritoriale, instituţie subordonată Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale.

(2) Competenţele de bază ale Consiliului sînt:

a) determinarea dizabilităţii şi a capacităţii de muncă a persoanei;

b) întocmirea programului individual de reabilitare şi incluziune socială;

c) stabilirea circumstanţelor/cauzei care au condus la dizabilitate şi a duratei dizabilităţii;

d) stabilirea caracterului muncii şi a condiţiilor de muncă ale persoanei cu dizabilităţi;

e) asigurarea evidenţei electronice şi pe suport de hîrtie a persoanelor expertizate;

f) întocmirea şi eliberarea certificatului privind gradul de dizabilitate.

(3) Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Consiliului se aprobă de Guvern.

(4) Decizia de încadrare/neîncadrare în gradul de dizabilitate şi alte acte administrative individuale emise de către Consiliu pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

Articolul 13. Procedura de determinare a dizabilităţii

(1) Dizabilitatea se determină de către Consiliu sau structurile sale teritoriale în baza următoarelor acte:

a) formularul de trimitere al instituţiei medico-sanitare la care persoana este înregistrată, eliberat numai după aplicarea măsurilor adecvate de diagnosticare, tratament şi reabilitare, în cazul în care există indicii evidente ale dereglărilor funcţionale ale organismului, cauzate de boli, de consecinţele unor traume sau patologii;

b) actele de studii, documentele ce atestă instruiri, calificări, recalificări;

c) în cazul persoanelor angajate în cîmpul muncii, formularul completat şi eliberat de instituţia în care persoana este angajată, care să conţină caracteristica persoanei şi a funcţiei deţinute, condiţiile de la locul de muncă, toate funcţiile vacante din cadrul instituţiei şi cerinţele faţă de acestea;

d) în cazul nou-născuţilor, al preşcolarilor, al elevilor şi al studenţilor, formularul completat şi eliberat, după caz, de serviciul de intervenţie timpurie, de serviciul asistenţă psihopedagogică, de instituţia preşcolară sau de instituţia de învăţămînt, care să conţină date privind starea sănătăţii persoanei, caracteristica persoanei şi a condiţiilor ei de studii, alte circumstanţe ale procesului instructiv-educativ;

e) în cazul persoanelor aflate la evidenţa structurilor teritoriale de asistenţă socială/structurilor responsabile de asistenţa socială şi protecţia drepturilor copilului din municipiul Chişinău şi din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, de asigurări sociale sau de ocupare a forţei de muncă şi care se prezintă la expertiză pentru prima dată sau în mod repetat (reexpertizare), formularul completat şi eliberat de structurile menţionate privind prestaţiile şi serviciile sociale de care persoana beneficiază.

(1^1) În cazul în care datele indicate la alin.(1) sunt disponibile în resursele informaţionale de stat şi pot fi furnizate în mod electronic, Consiliul sau structurile teritoriale ale acestuia vor accesa şi utiliza datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate.

(2) Instrucţiunea privind modul de determinare a dizabilităţii se aprobă de Guvern.

Articolul 14. Factori şi criterii de bază pentru determinarea dizabilităţii

(1) La determinarea dizabilităţii se va ţine cont de factorii medicali, psihopedagogici, habituali, profesionali, precum şi de alţi factori sociali.

(2) Drept criterii de bază pentru determinarea dizabilităţii servesc:

a) capacitatea de a studia şi de a se instrui;

b) capacităţile intelectuale şi comportamentul;

c) capacitatea de autoservire şi de autoîngrijire;

d) capacităţile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) şi de adaptare situaţională;

e) capacităţile locomotorii şi dexteritatea;

f) capacitatea de muncă păstrată şi capacitatea vitală a organismului;

g) capacitatea de participare la viaţa socială şi profesională – determinată de deficienţe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată.

Articolul 16. Determinarea dizabilităţii la persoanele adulte

(1) Dizabilitatea la persoanele adulte se determină pornind de la gravitatea deficienţelor funcţionale individuale provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare exprimate în raport cu solicitarea socioprofesională (păstrarea capacităţii de muncă) şi este de trei grade: severă, accentuată şi medie. Păstrarea capacităţii de muncă se evaluează în procente, cu un interval procentual de 5%:

a) dizabilitatea severă se caracterizează prin deficienţe funcţionale severe provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 0-20%;

b) dizabilitatea accentuată se caracterizează prin deficienţe funcţionale accentuate provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 25-40%;

c) dizabilitatea medie se caracterizează prin deficienţe funcţionale medii provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 45-60%.

(2) Persoanele cu deficienţe funcţionale uşoare provocate de afecţiuni, defecte, traume şi avînd capacitatea de muncă păstrată într-un interval procentual de 65-100% sînt considerate apte de muncă, respectiv nu sînt încadrate în grad de dizabilitate.

(3) La determinarea dizabilităţii persoanelor încadrate în cîmpul muncii, inclusiv a copiilor cu vîrsta cuprinsă între 15 şi 18 ani, Consiliul şi structurile sale teritoriale iau în considerare studiile, funcţia deţinută, condiţiile de muncă şi elaborează recomandări pentru exercitarea în continuare a activităţilor de muncă.

(4) În cazul persoanelor care din cauza stării de sănătate nu îşi pot exercita în continuare activitatea conform calificării profesionale şi al persoanelor care nu deţin o calificare profesională sau nu sînt încadrate în cîmpul muncii, Consiliul sau structurile sale teritoriale elaborează recomandări pentru exercitarea altor activităţi apropiate calificării pe care o deţin ori care nu necesită calificare profesională sau eliberează recomandări organelor teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă şi instituţiilor de reabilitare solicitînd servicii de orientare, formare profesională, de reabilitare medicală, profesională, alte servicii prestate de instituţiile respective.

(5) Persoanele cu dizabilităţi care în procesul expertizării şi determinării dizabilităţii au primit recomandări privind serviciile de orientare şi formare profesională, de reabilitare medicală şi profesională sînt expertizate în mod repetat după perioada în care au beneficiat de serviciile respective.

(6) În cazul persoanelor care au atins vîrsta standard de pensionare şi, după caz, al persoanelor care din cauza unor dereglări funcţionale grave ale organismului nu sînt capabile să-şi exercite activitatea conform calificării pe care o deţin, nici să exercite o altă activitate care nu necesită calificare profesională, nici să-şi însuşească o nouă calificare prin orientare şi formare profesională, prin reabilitare medicală şi profesională, gradul de dizabilitate se

determină pe baza criteriilor medico-sociale şi psihologice fără stabilirea capacităţii de muncă în valoare procentuală.

(7) La persoanele adulte, dizabilitatea poate apărea ca urmare a:

a) unei afecţiuni generale;

b) unei afecţiuni congenitale sau din copilărie;

c) unei boli profesionale;

d) unui accident de muncă;

e) participării la lichidarea avariei de la CAE de la Cernobîl;

f) serviciului militar sau a celui special.

(8) Criteriile de determinare a dizabilităţii la persoanele adulte se aprobă printr-un ordin al Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale.

(9) Pînă la expirarea termenului pentru care s-a stabilit reexpertizarea persoanei cu dizabilităţi sau în cazul gradelor de invaliditate fără termen, invaliditatea de gradele I, II şi III se echivalează, în mod corespunzător, cu dizabilitatea severă, dizabilitatea accentuată şi dizabilitatea medie.

(10) Persoanele care deţin un grad de invaliditate fără termen au dreptul să se adreseze Consiliului pentru reexaminare şi determinarea dizabilităţii în conformitate cu noile criterii.

Potrivit *Anexei nr. 1 a Hotărârii Guvernului nr. 357 din 18 aprilie 2018 cu privire la determinarea dizabilităţii, cu modificările operate ulterior, cap. I, pct. 2 din Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Consiliului; Consiliul este instituţie publică, subordonată Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, unica abilitată cu funcţii în domeniul determinării gradului de dizabilitate.*

Potrivit ***pct. 4 din acelaşi Regulament***

4. Consiliul are misiunea de a asigura realizarea prevederilor actelor normative privind determinarea gradului de dizabilitate, avînd ca obiectiv final facilitarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilităţi.

5. În vederea realizării misiunii sale, Consiliului îi revin următoarele funcţii de bază:

1) implementarea legislaţiei în domeniul determinării dizabilităţii, precum şi asistenţei sociale, asistenţei medicale, ocupării forţei de muncă şi educaţiei, în limitele competenţelor funcţionale stabilite de prezentul Regulament;

2) asigurarea, în condiţiile legislaţiei, organizării şi funcţionării sistemului de determinare a dizabilităţii, precum şi îmbunătăţirea continuă a calităţii acestuia, inclusiv prin racordarea la standardele internaţionale în domeniu;

3) determinarea gradului de dizabilitate a persoanelor (cetăţenilor Republicii Moldova şi străinilor, specificaţi la art.2 alin.(1) din Legea nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova) inclusiv copiilor în vîrstă de pînă la 18 ani;

4) planificarea strategică, analiza, monitorizarea şi evaluarea politicilor implementate şi a procesului de activitate;

5) conlucrarea cu prestatorii de servicii medicale, structurile teritoriale de asistenţă socială şi de asigurări sociale, instituţiile din domeniul ocupării forţei de muncă şi educaţiei, în scopul acumulării şi schimbului de informaţii şi date prin intermediul Sistemului informaţional automatizat sau pe suport de hîrtie, numai în cazul lipsei interoperabilităţii Sistemului informaţional automatizat cu sistemele informaţionale ale unor instituţii/organizaţii, necesare pentru asigurarea investigării complexe, obiective şi calitative în procesul de determinare a dizabilităţii;

6) administrarea Sistemului informaţional automatizat şi evidenţa persoanelor cărora li s-a determinat gradul de dizabilitate;

7) informarea cetăţenilor despre dreptul lor la determinarea gradului de dizabilitate, criteriile care stau la baza determinării gradului de dizabilitate şi procedura de contestare;

8) colectarea, analiza şi raportarea anuală a datelor statistice cu privire la persoanele cu dizabilităţi.

6. Consiliul are următoarele atribuţii:

1) asigură determinarea gradului de dizabilitate conform criteriilor aprobate, în baza dosarelor cetăţenilor sau în prezenţa acestora, la cerere;

2) stabileşte circumstanţele/cauza dizabilităţii şi perioada pentru care a fost determinat gradul de dizabilitate;

3) asigură analiza cauzelor dizabilităţii primare şi recomandă măsuri de prevenire;

4) formulează recomandările generale privind necesităţile de reabilitare şi incluziune socială ale persoanei cu dizabilităţi şi asigură monitorizarea executării acestora de către instituţiile responsabile şi persoanele cu dizabilităţi;

5) asigură obligatoriu, în procesul de determinare a gradului de dizabilitate, repartizarea aleatorie a dosarelor prin Sistemul informaţional automatizat, a persoanelor care solicită determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat;

6) asigură evidenţa electronică în Sistemul informaţional automatizat şi pe suport de hîrtie a persoanelor cărora li s-a determinat gradul de dizabilitate primar/repetat, generînd date statistice dezagregate, grad de dizabilitate, gen, vîrstă (inclusiv pe grupe de vîrstă la copii, adulţi, persoane în etate), locul de trai (inclusiv mediul de trai: urban, rural), recomandări etc.);

7) asigură elaborarea şi aprobarea unor formulare de raportare statistică şi generează date statistice dezagregate pe tip de dizabilitate conform Clasificărilor internaţionale recomandate de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, grad de dizabilitate, mediu de trai, gen, vîrstă etc.;

8) efectuează schimbul de informaţii şi date cu alte autorităţi publice prin intermediul Sistemului informaţional automatizat sau pe suport de hîrtie, numai în cazurile lipsei interoperabilităţii Sistemului informaţional automatizat cu sistemele informaţionale ale acestora, în conformitate cu prevederile legislaţiei şi ale acordurilor semnate între părţi;

9) întocmeşte trimestrial, semestrial şi anual rapoarte de activitate şi statistice, care sînt plasate pe pagina web a Consiliului;

10) completează şi eliberează Certificatul de încadrare în grad de dizabilitate, precum şi Programul individual de reabilitare şi incluziune socială;

11) supraveghează şi coordonează activitatea serviciului de control al determinării gradului de dizabilitate, serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, biroului de înregistrare şi arhivare şi a structurilor teritoriale;

12) reprezintă interesele instituţiei în relaţiile cu alte instituţii, organizaţii, inclusiv cu societatea civilă şi mass-media;

14) asigură buna activitate a instituţiei, planificarea bugetară şi evidenţa contabilă;

16) asigură elaborarea materialelor ştiinţifico-metodice în domeniul de competenţă, a criteriilor de determinare a gradului de dizabilitate la copii şi a criteriilor de determinare a gradului de dizabilitate la adulţi, în conformitate cu standardele internaţionale din domeniu,

precum şi revizuirea periodică a acestora, pornind de la inovaţiile şi experienţa internaţională;

17) asigură elaborarea instrumentelor şi a ghidurilor metodice de punere în aplicare a criteriilor;

18) asigură elaborarea programelor de instruire şi formare a angajaţilor Consiliului şi conlucrează cu instituţiile de învăţământ superior cu profil medical, de asistenţă socială ori educaţionale în vederea organizării şi desfăşurării instruirilor şi formărilor profesionale ale angajaţilor;

19) reprezintă în instanţele judecătoreşti şi în alte organe interesele Consiliului;

20) asigură controlul asupra folosirii eficiente a mijloacelor bugetului de stat şi a mijloacelor speciale pentru funcţionarea regulamentară a Consiliului, precum şi asupra utilizării raţionale a bunurilor de proprietate publică aflate în gestiune, în corespundere cu legislaţia;

21) prelucrează doar datele indispensabile îndeplinirii atribuţiilor de serviciu, asigurînd confidenţialitatea, precum şi toate măsurile organizatorice şi tehnice indispensabile pentru protecţia datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspîndirii ori împotriva altor acţiuni ilicite, măsuri menite să asigure un nivel de securitate adecvat în ceea ce priveşte riscurile de prelucrare şi caracterul datelor prelucrate, în conformitate cu legislaţia;

22) asigură elaborarea şi publicarea anuală a Compendiului statistic privind persoanele cu dizabilităţi în Republica Moldova.

Prin ordine ale directorului Consiliului se aprobă regulamente, instrucţiuni, ghiduri pentru exercitarea atribuţiilor care îi revin.

Potrivit ***pct. 18 din acelaşi Regulament***

18. Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate (în continuare – *serviciu de control*) este format din medici experţi cu studii superioare la specialitatea medicină, inclusiv pediatrică şi reabilitare, precum şi din experţi în asistenţă socială şi psihopedagogie/psihologie. Serviciul de control este condus de un responsabil desemnat, prin rotaţie, din rândul membrilor acestuia, prin ordin al directorului Consiliului, în coordonare cu conducerea Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale, pe termen de un an.

1) După expirarea unui an calendaristic de la data desemnării în funcţie, în calitate de responsabil de activitatea serviciului de control se numeşte un alt membru din cadrul serviciului de control respectiv, aplicîndu-se principiul rotaţiei;

2) Serviciul de control dispune de ştampilă care conţine denumirea şi numărul serviciului de control şi activează în strictă conformitate cu legislaţia, prezentul Regulament, Instrucţiunea privind determinarea gradului de dizabilitate şi criteriile pentru determinarea gradului de dizabilitate;

3) Serviciul de control are următoarele atribuţii:

a) verifică dosarele electronice distribuite aleatoriu prin intermediul Sistemului informaţional automatizat, care conţin rapoarte de determinare a gradului de dizabilitate şi alte documente relevante, în vederea stabilirii corectitudinii determinării gradelor de dizabilitate de către serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate, întocmeşte şi eliberează decizia privind controlul determinării gradului de dizabilitate, prezentînd concluzii şi recomandări referitoare la măsurile legale care urmează a fi întreprinse;

b) ca măsură de control, inclusiv la sesizarea/adresarea altor autorităţi şi a cetăţenilor, determină gradul de dizabilitate repetat, în baza dosarelor electronice ale persoanelor încadrate în grad de dizabilitate, care conţin setul de documente transmise prin intermediul Sistemului informaţional automatizat, verificînd respectarea prevederilor legale din domeniu, a metodologiei de lucru şi corectitudinii stabilirii gradului de dizabilitate în temeiul criteriilor aprobate, întocmind şi eliberînd decizia privind controlul determinării gradului de dizabilitate, prezentînd concluzii şi recomandări referitoare la măsurile legale care urmează a fi întreprinse;

c) examinează contestaţiile cetăţenilor privind deciziile serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, în termen de 30 de zile lucrătoare de la data depunerii contestaţiilor, întocmeşte şi eliberează decizia privind controlul determinării gradului de dizabilitate, prezentînd concluzii şi recomandări referitoare la măsurile legale care urmează a fi întreprinse;

d) în cazul unor bănuieli rezonabile, consemnate într-un demers de serviciu adresat directorului Consiliului, în care sînt prezentate argumente întemeiate, în procesul de verificare, control şi contestare a corectitudinii stabilirii gradelor de dizabilitate prevăzute la lit.a) - c) din prezentul punct, serviciul de control solicită prezenţa persoanei sau se deplasează la domiciliul acesteia;

e) asigură introducerea în Sistemul informaţional automatizat a deciziilor luate, documentelor/formularelor emise în procesul de lucru, elaborează şi prezintă rapoarte statistice;

f) evaluează şi monitorizează realizarea Programului individual de reabilitare şi incluziune socială a persoanei, elaborînd şi prezentînd concluzii şi recomandări pentru motivarea deciziei privind controlul determinării gradului de dizabilitate, după caz, la nerealizarea unor recomandări din programul respectiv, sesizează în scris instituţiile şi organizaţiile responsabile;

g) întocmeşte rapoarte trimestriale, semestriale şi anuale asupra activităţii desfăşurate, însoţite de analize şi recomandări;

h) studiază cauzele şi incidenţa dizabilităţii şi propune măsuri de îmbunătăţire a situaţiei;

i) elaborează, cu implicarea altor actori interesaţi (autorităţile publice, mediul academic, societatea civilă), materiale ştiinţifico-metodice în domeniul de competenţă, inclusiv elaborează şi revizuiesc criteriile de determinare a gradului de dizabilitate, instrucţiunile, ghidurile metodice pentru implementarea acestora, înaintează propuneri de îmbunătăţire a lor;

j) contribuie la formarea profesională a personalului din domeniu;

k) oferă asistenţă consultativă şi metodică subdiviziunilor Consiliului, prestatorilor de servicii medicale şi celor din domeniile asistenţei sociale, al ocupării forţei de muncă şi educaţional;

l) emite precizări şi instrucţiuni cu caracter metodologic pentru aplicarea unitară a prevederilor legale, inclusiv a criteriilor de determinare a dizabilităţii;

m) prezintă conducerii Consiliului, pînă la data de 5 a fiecărei luni, un raport privind activitatea desfăşurată în luna anterioară;

o) asigură înregistrarea audio şi video a proceselor de lucru.

19. Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate este format din manageri de caz, experţi cu studii superioare la specialitatea medicină, inclusiv pediatrică, reabilitare, şi experţi cu studii superioare în asistenţă socială, psihopedagogie.

1) Decizia privind determinarea gradului de dizabilitate în cazul persoanelor adulte se emite în urma examinării dosarului de către managerul de caz, care consultă în mod obligatoriu asistentul social şi reabilitologul, iar în cazul copiilor, consultă în mod obligatoriu psihopedagogul şi reabilitologul, în conformitate cu prevederile Instrucţiunii privind determinarea gradului de dizabilitate, metodologia de lucru şi criteriile de determinare a gradului de dizabilitate.

3) Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate dispune de ştampilă cu Stema de Stat şi activează în strictă conformitate cu prevederile legislaţiei, prezentul Regulament, prezenta Instrucţiune şi criteriile pentru determinarea gradului de dizabilitate.

4) Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate exercită următoarele atribuţii:

a) determină gradul de dizabilitate primar/repetat, conform criteriilor aprobate, în baza dosarelor cetăţenilor, distribuite aleatoriu prin Sistemul informaţional automatizat şi în prezenţa cetăţenilor, la solicitarea acestora sau la necesitate;

b) stabileşte circumstanţele/cauza dizabilităţii şi perioada pentru care a fost determinat gradul de dizabilitate;

c) formulează recomandări generale privind activităţile şi serviciile de care persoana cu dizabilităţi are nevoie în procesul de incluziune socială şi monitorizează implementarea/executarea acestora de către instituţiile responsabile şi persoanele cu dizabilităţi;

d) asigură introducerea în Sistemul informaţional automatizat a datelor persoanelor şi rezultatelor privind determinarea gradului de dizabilitate a acestora, pentru a fi stocate şi accesate în format electronic, precum şi generate, imprimate pe suport de hîrtie: Certificatul de încadrare în grad de dizabilitate (formularul nr.1), Programul individual de reabilitare şi incluziune socială (formularul nr.2), Raportul de determinare a gradului de dizabilitate, după caz, Certificatul privind procentul pierderii capacităţii de muncă ca urmare a accidentului de muncă sau a bolii profesionale, Certificatul de neîncadrare în grad de dizabilitate, Concluzia privind necesitatea deservirii cu transport, cu semnarea şi transmiterea acestora biroului de înregistrare şi arhivare;

e) asigură executarea deciziilor emise de către serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate şi întreprinde măsurile care se impun;

g) întocmeşte şi eliberează Certificatul privind procentul pierderii capacităţii de muncă ca urmare a accidentului de muncă sau a bolii profesionale;

h) emite Concluzia privind necesitatea deservirii cu transport, conform prevederilor actelor normative;

i) elaborează şi prezintă rapoarte privind activitatea desfăşurată, inclusiv statistice, trimestriale, semestriale şi anuale;

j) analizează divergenţele în determinarea gradului de dizabilitate dintre serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate şi serviciul de control şi întreprinde măsuri pentru neadmiterea cazurilor de stabilire incorectă a gradului de dizabilitate;

k) analizează cauzele dizabilităţii primare şi recomandă măsuri de prevenire;

l) conlucrează cu prestatorii de servicii medicale şi cele din domeniile asistenţei sociale, al ocupării forţei de muncă ori educaţional, în vederea organizării procesului de

determinare a gradului de dizabilitate, implementării recomandărilor din Programul individual de reabilitare şi incluziune socială şi intensificării măsurilor de incluziune socială a persoanelor cu dizabilităţi;

m) examinează cazurile prezentate de Casa Naţională de Asigurări Sociale, în conformitate cu acordurile bilaterale în domeniul securităţii sociale;

n) examinează contestaţiile persoanelor cu dizabilităţi/cetăţenilor care nu sunt de acord cu deciziile/documentele administrative individuale eliberate de către Consiliu.

20. Consiliul dispune de 41 de structuri teritoriale, după cum urmează: mun. Chişinău (câte o structură în fiecare sector), mun. Bălţi, r-nul Cahul, r-nul Ungheni, r-nul Soroca, r-nul Orhei, r-nul Străşeni, r-nul Edineţ, r-nul Hînceşti, UTA Găgăuzia (structurile teritoriale Comrat, Ceadîr-Lunga, Vulcăneşti), r-nul Briceni, r-nul Ocniţa, r-nul Donduşeni, r-nul Rîşcani, r-nul Drochia, r-nul Glodeni, r-nul Făleşti, r-nul Sîngerei, r-nul Floreşti, r-nul Şoldăneşti, r-nul Rezina, r-nul Călăraşi, r-nul Teleneşti, r-nul Nisporeni, r-nul Criuleni, r-nul Dubăsari, r-nul Anenii Noi, r-nul Ialoveni, r-nul Cimişlia, r-nul Căuşeni, r-nul Ştefan Vodă, r-nul Leova, r-nul Basarabeasca, r-nul Taraclia, r-nul Cantemir.

1) Structurile teritoriale sînt amplasate în cadrul structurilor teritoriale de asistenţă socială.

2) În cadrul structurilor teritoriale sînt angajaţi specialişti cu studii superioare în unul din domeniile: social, educaţional sau medical, în conformitate cu domeniile stabilite în fişele de post aprobate de către directorul Consiliului.

3) Structurile teritoriale au următoarele atribuţii:

a) informează cetăţenii referitor la procedura de determinare a gradului de dizabilitate;

b) recepţionează cererea, inclusiv în format electronic, fişa de trimitere a prestatorului de servicii medicale (formularul F-088/e), copia actului de identitate, a diplomelor de studii, altor documente ce atestă instruiri şi calificări şi declaraţia pe propria răspundere privind locul şi condiţiile de muncă, în formatul aprobat de Consiliu, prin înregistrarea acestora în Registrul de strictă evidenţă a cererilor, sub semnătura persoanei care a depus cererea şi celelalte acte şi a specialistului care le-a recepţionat;

c) conlucrează cu alte autorităţi şi instituţii în scopul perfectării şi prezentării formularelor conform domeniilor de competenţă indicate în Instrucţiunea privind determinarea gradului de dizabilitate;

d) completează, în format electronic, în Sistemul informaţional automatizat, Chestionarul de evaluare a capacităţilor şi performanţelor în activităţi de participare;

e) pregătesc dosarul electronic, inclusiv prin scanarea documentelor prezentate pe suport de hîrtie, şi dosarul pe suport de hîrtie, prin anexarea tuturor actelor, conform Instrucţiunii privind determinarea gradului de dizabilitate;

f) transmit biroului de înregistrare şi arhivare dosarul electronic şi pe suport de hîrtie.

21. Determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat se efectuează în termen de până la 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea cererii şi a dosarului la structura teritorială, inclusiv în Sistemul informaţional automatizat, în prezenţa persoanelor, la solicitarea acestora sau la necesitate.

22. După distribuirea aleatorie a dosarului electronic, managerul de caz examinează dosarul şi persoana care solicită prezenţa/este invitată, la necesitate, în termen de până la 30 de zile de la data înregistrării cererii, cu consultarea în mod obligatoriu a experţilor serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, reabilitologul şi alţi

experţi din domeniul medical – în cazul persoanei adulte; psihopedagogul, reabilitologul şi alţi experţi din domeniul medical – în cazul copiilor), şi emite decizia, întocmeşte documentele respective în conformitate cu prevederile Instrucţiunii privind determinarea gradului de dizabilitate.

23. La luarea deciziei privind gradul de dizabilitate, precum şi la stabilirea termenului, managerii de caz ţin cont de recomandările experţilor serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, psihopedagogul, reabilitologul şi alţi experţi din domeniul medical) şi de eficienţa măsurilor de reabilitare medicală şi profesională, a serviciilor sociale, de formare şi orientare profesională, educaţionale. Încadrarea/neîncadrarea în grad de dizabilitate se decide de către managerii de caz, după consultarea în mod obligatoriu a experţilor serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, psihopedagogul, reabilitologul şi alţi experţi din domeniul medical), care examinează dosarul şi prezintă recomandări.

24. Rezultatele analizei documentaţiei şi decizia se înregistrează de către managerul de caz în Sistemul informaţional automatizat.

25. Pornind de la gradul de dizabilitate, gravitatea deficienţelor funcţionale individuale cauzate de afecţiuni, traume, care duc la limitări de activitate şi restricţii de participare exprimate în raport cu funcţionarea psihosocială corespunzătoare vîrstei la copii şi solicitarea socioprofesională (păstrarea capacităţii de muncă) la adulţi, experţii Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate stabilesc şi prescriu obligatoriu recomandări generale privind necesităţile persoanei cu dizabilităţi, sub formă de activităţi şi servicii din domeniile: medical, asistenţei sociale, educaţional şi ocupării în cîmpul muncii, de care persoana are nevoie în procesul de incluziune socială, care sînt introduse în Sistemul informaţional automatizat la compartimentul "Programul individual de reabilitare şi incluziune socială" (formularul nr.2).

26. Decizia privind determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat al persoanei, precum şi actele emise sunt semnate electronic de către managerul de caz în Sistemul informaţional automatizat.

27. Controlul determinării gradului de dizabilitate este măsura de control pentru examinarea corectitudinii încadrării/neîncadrării în grad de dizabilitate a persoanelor şi se efectuează de către managerii de caz ai serviciului de control al determinării gradului de dizabilitate, cu consultarea în mod obligatoriu a asistentului social, reabilitologului şi altor experţi din domeniul medical, iar în cazul copiilor – şi a psihologului din cadrul acestui serviciu, prin:

1) verificarea şi examinarea dosarelor electronice din Sistemul informaţional automatizat şi a dosarelor pe suport de hîrtie, a datelor/informaţiilor din acestea, inclusiv a dosarelor din arhivă, altor documente relevante prezentate de către biroul de înregistrare şi arhivare, persoane şi alte instituţii/autorităţi responsabile;

2) verificarea corectitudinii aplicării şi respectării de către experţii serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate a prevederilor legale în domeniu, a criteriilor de determinare a gradului de dizabilitate, a metodologiei de lucru în procesul de determinare a gradului de dizabilitate;

3) verificarea veridicităţii datelor/informaţiilor oferite de instituţii/ autorităţi responsabile de completarea şi eliberarea formularelor/ certificatelor/documentelor anexate la dosare;

4) invitarea, pentru verificare şi examinare, a persoanelor al căror dosar este supus controlului, precum şi a persoanelor contestatare, după caz, invitarea şi prezenţa persoanelor din cadrul serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate a Consiliului care au examinat dosarul, a persoanelor responsabile din cadrul instituţiilor/autorităţilor care au completat şi eliberat formularele/certificatele/documentele anexate la dosar.

Totodată conform art. 93 alin. (1) Cod Administrativ, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia.

Astfel raportînd prevederile legale indicate supra la diagnosticele stabilite în privința reclamantei Melnic Lidia, ținînd cont de prevederile art. 93 alin. (1) Cod Administrativ, or reclamanta nu a prezentat careva înscrisuri confirmative în vederea obligării determinării gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată, instanța va respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Melnic Lidia împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, privind anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport.

În lumina celor menționate, instanța conchide că pretențiile deferite judecății sunt neîntemeiate.

În conformitate cu prevederile art. 225 alin. (2) din Codul administrativ, verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Astfel, titlul III din Codul administrativ, stabilește formalitățile și procedura pentru emiterea actelor administrative, cu indicarea condițiilor de fond și formă pentru aceasta și respectiv, sancțiunea ce survine în cazul nerespectării acestora. Așa fiind, unul din elementele de bază ale actului administrativ, este motivarea, precum și obligativitatea explicării căilor de atac (art. art. 118, 120, 124 din Codul Administrativ).

Conform art. 118 Cod Administrativ, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. Această definiție impune expres necesitatea motivării actului administrativ, indiferent de norma în baza căreia se emite acesta, fără să implice careva elemente de interpretare.

Prin urmare, instanța conchide că actul administrativ contestat în prezenta speță este legal în fond, emis cu respectarea condițiilor de legalitate/valabilitate stabilite de lege, fiind motivat și conținând informații obligatorii impuse de lege, iar temeiurile invocate de către reclamant întru actului contestat, nu atinge nivelul minim pentru a fi considerate de către instanța de judecată ca temeiuri suficiente pentru anularea actului administrativ contestat în prezenta speță.

Respectiv, nici unul din temeiurile invocate de reclamant întru anularea actului administrativ contestat, nu atinge nivelul minim pentru a putea fi reținut ca temei de anulabilitate sau de nulitate a actului administrativ individual defavorabil, or, actul administrativ contestat este emis conform legii, cu respectarea procedurii stabilite și de către organul competent.

Potrivit ***art.224 alin.(1) lit.f) din Codul administrativ***, examinînd acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit. a)–e).

În lumina celor menționate, instanța consideră că argumentele invocate în suportul acțiunii nu sunt susceptibile să determine anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației. Or, de către autoritatea publică pîrîtă a fost respectată procedura de emitere a actelor administrative fiind emise în corespundere cu normele legii materiale aplicabile speței, instanța nu a constatat admiterea a careva abateri la emiterea actului administrativ individual defavorabil emis în privința reclamantului, legalitatea acestuia nefiind pusă la îndoială de către instanța de judecată, or, contrariul nu a fost demonstrat în cadrul procesului de judecată organizat cu respectarea principiilor contradictorialității și al egalității de tratament ceea ce denotă că temei de admitere a acțiunii reclamantului nu există.

În rezultat, instanța va respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Melnic Lidia împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, privind anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport.

conform art. art. 224, 225 din Codul Administrativ nr. 116 din 19.07.2018 (în vigoare din 01.04.2019), instanţa de judecată,

h o t ă r ă ş t e:

Cererea de chemare în judecată depusă de către Melnic Lidia împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, privind anularea Certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr.***** din 28.10.2022, anularea deciziei nr. ***** din 22.11.2022 privind examinarea contestației, obligarea emiterii actului administrativ individual privind determinarea gradului accentuat de dizabilitate pe o perioadă nedeterminată cu stabilirea concluziei privind necesitatea deservirii reclamantei Melnic Lidia cu transport, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărîrea poate fi contestată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Centru.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Cazacu Grigorii